

Maisemanhoitosuunnitelma - hahmotelma
Villa Vikan ja sen lähiympäristö

Perustiedot

Raasepori, Persböle
Vikan 30-31, 10420 Pohjankuru
Wikan 2:1

Pinta-ala n. 6,2 ha

Tilaja

Musiikinedistämissäätiö MES

Tekijät

GardenShop Tahvoset

Tuuli Viista, Hortonomi (AMK)

Karoliina Arola, Hortonomi (AMK)

Sisälllys

Johdanto	4
Nykytila yleisesti	4
Tavoitetila yleisesti	4
Aikataulu.....	4
Hoitotoimia.....	5
Puiden hoito	5
Uusien puiden istutus.....	6
Vesakon raivaus.....	6
Nurmialueet, niityt sekä vesikasvillisuus	7
Nurmialueiden hoito	7
Niittyjen hoito.....	7
Vesiniitto.....	7
Tiet ja polut.....	7
Ajotiet	8
Polut.....	8
Aluekohtaiset hoitosuunnitelmat.....	8
1 Villa Vikan	9
Alueen nykytila	9
Alueen tavoitetila	9
Toimenpiteet	9
2 Niemen metsä	10
Alueen nykytila	10
Alueen tavoitetila	10
Toimenpiteet	10
3 Asuinrakennus Kärki(asemapiirustus 3b)	10
Alueen nykytila	10
Alueen tavoitetila	10
Toimenpiteet	10
4 Asuinrakennus Kalastusmökki (asemapiirustus 7b)	11
Alueen nykytila	11
Alueen tavoitetila	11
Toimenpiteet	11
5 Rantasauna	12

Alueen nykytila	12
Alueen tavoitetila	12
Toimenpiteet	12
6 Kangasmetsä.....	12
Alueen nykytila	12
Alueen tavoitetila	12
Toimenpiteet	12
7 Asuinrakennus Suistolla (asemapiirustus 3a)	13
Alueen nykytila	13
Alueen tavoitetila	13
Toimenpiteet	13
8 Suojelualueen puskurivyöhyke	13
Alueen nykytila	13
Alueen tavoitetila	13
Toimenpiteet	13
9 Suojelualue	14
Alueen nykytila	14
Alueen tavoitetila	14
Toimenpiteet	14
Kohteen seuranta ja hoitosuunnitelman tarkastus	15

Johdanto

Villa Vikan on Martin Wegeliuksen rakennuttama musiikin tekijöille tarkoitettu virkistätymispaikka. Vikanin alueella ei ole aiempaa hoitosuunnitelmaa. Wegeliuksesta kertovissa teksteissä on kuitenkin toistuvasti tuotu esiin hänen halunsa kehittää ja ylläpitää niemeä viihtyisänä ja virkistystä tarjoavana alueena. Vanhoissa kuvissa näkyy maisematyyppien vuorottelua ja virkistyskäyttöön tarkoitettuja rakenteita, kuten laitureita, penkkejä ja polkuja. Tämän työn tavoitteena on luoda ohjenuora maiseman ylläpidolle, jotta Vikanin aluetta voitaisiin kehittää ja ylläpitää luonnonläheisenä ja virkistävänä keitaana.

Hoitosuunnitelma on laadittu vuosille 2013 - 2024. Jos alueelle tehdään uusia istutusalueita tai niemen maiseman luonnetta muuten selkeästi muutetaan, tulee hoitosuunnitelmaa tarkistaa ja mahdollisesti laatia siltä osin uudestaan. Hoitosuunnitelman tarkistus ja ajantasaistus tulee tehdä aina, jos alueella tehdään selkeitä nykytilanteesta poikkeavia muutoksia tai noin 10 vuoden välein.

Alueelle on tehty maisemaselvitys, joka pohjustaa hoitosuunnitelmaa. Villa Vikanin ympäristöön on tehty kattava luontoselvitys. Selvityksen on laatinut Silvestris luontoselvitys Oy kesällä 2013. Maisemanhoitosuunnitelma ei oleellisesti poikkea luontoselvityksen aluekohtaisista suosituksista.

Nykytila yleisesti

Alueella on sekä hoidettuja, huolitellumpia alueita että lähes luonnontilaisia osia. Yleisilmeeltään alue on hieman ränsistynyt ja hoitamaton. Kasvillisuus on villiintynyttä ja vesakkoa on paikoitellen paljon. Alueella on myrskyssä kaatuneiden puiden aiheuttamia tyhjiä alueita. Myrskykaadoista jääneitä kantoja on jonkin verran. Rakenteet ovat kuluneita, osin puutteellisessa kunnossa.

Tavoitetila yleisesti

Koko alueella tavoitteena on ylläpitää luonnonläheistä tunnelmaa. Villa Vikanin ympäristössä ilme on puistomaisempi ja huolitellumpi, silti osa kokonaisuutta. Muualla tavoitteena on luonnollinen, mutta silti hoidettu ympäristö. Alueella on miellyttävää ja turvallista viettää aikaa.

Osana virkistysarvoja on luonnon monimuotoisuus. Niemellä pihapiirin lisäksi vaihtelua tarjoavat suojelualueen purouoma, lehtomaiset laikut, avoimemmat niittymäiset alueet ja valo-olosuhteiltaan vaihteleva kangasmetsä sekä ranta. Näiden alueiden ominais- ja erityispiirteet huomioidaan hoitotoimenpiteissä.

Aikataulu

Aikataulussa on esitetty alkuraivauksen ja –hoidon aikataulu kesään 2014 saakka. Tämän jälkeiset hoitotoimenpiteet on esitetty taulukkomuodossa liitteessä 1.

Talvikausi 2013-2014	Laajempi puuston hakkuu ja vesakon raivaus.
Kevät 2014	Teiden kunnostus. Polkujen kunnostus. Ulkoalueiden rakenteiden kunnostus ja uusien rakentaminen. Koko alueella vesakon raivaus (tarvittaessa).

Kesäkuu 2014

Niitto ennen avajaisia, niittojäte kerätään heti pois.

Alueen siistiminen ennen avajaisia. Nurmikonleikkaus, haravointi ym.

Hoitotoimia

Tässä osiossa on esitetty yleisohjeet hoitotoimille. Mikäli kohteen hoito eroaa yleisohjeista, on toimenpiteitä tarkennettu kohdekohtaisissa hoitotoimissa.

Puiden hoito

Niemen puusto on kuusivaltaista sekametsää. Merkittävä osa siitä on iäkstä mäntyä ja kuusta. Puuston harventamisella halutaan nuorentaa metsää hallitusti ja pitää se elinvoimaisena. Harvennuksilla luodaan puiden latvuksille tilaa kehittyä ja samalla saadaan aikaan valo-olosuhteiden vaihtelua metsän käyttökerrokseen. Puuston uudistaminen tehdään sekä elinvoimaisuuden että maisemallisten arvojen perusteella.

Alikasvosta jätetään osalle alueista ryppäinä tuulensuojaksi ja lintujen käyttöön. Taimikkokohtia harvennetaan alaoksien karsiintumisen estämiseksi, kun puut alkavat olla haitaksi toisilleen.

Merkittävämmät hakkuut tehdään noin joka 10. vuosi. Vuosittain poistetaan vaaralliset tai huonokuntoiset yksilöt. Puiden juuriston käytettävissä oleva maakerros on paikoin melko ohut ja puut ovat herkkiä kaatumiselle. Puuston uudistuminen on paikoin epävarmaa, joten kaadot tulee tehdä harkiten. Jos puita kaatuu konkeroon, eli nojalleen toisiin puihin, tulee ne kaataa maahan mahdollisimman pian.

Huomattavan maisemallisen arvon omaavia vanhoja puita voidaan hoitoleikata tarvittaessa. Runkovaurioita korjattaessa leikataan irti kaikki irtain kuori elävään solukkoon asti noin 45°:n kulmassa kasvusuuntaan, jonka jälkeen haavapinta silotetaan. Haavakohdan paranemista käydään tarkistamassa seuraavana kahtena vuotena. Myös tuenta suoritetaan asianmukaisesti huomattaessa ilmeinen repeämisvaara. Turhia leikkauksia vältetään. Jos leikkauksia on suoritettava, kerralla ei saa poistaa enempää kuin 1/3 tuottavasta massasta. Jos poistettava haara tai oksa on suuri ja aiheuttaa yli 20 % vaurion, oksa tulee poistaa vaiheittain. Leikkaushaavapinnan tulee olla aina sileä.

Edellä mainitun puiden yleishoito-ohjeen lisäksi otetaan huomioon lajikohtaiset vaatimukset leikkausten ja muun hoidon suhteen.

Puut poistetaan metsurihakuuna. Hakkuut tulee pyrkiä ajoittamaan talvikaudelle ja jäätyneen maan ajalle, jotta käytettävät koneet eivät rikkoisi maaperää ja aiheuttaisi esteettistä haittaa maastoon. Toimenpiteet tulee tehdä suurta varovaisuutta noudattaen säilytettäviä puita vaurioittamatta. Kaadetut tukit tulee esimerkiksi vetää vinssillä lähemmäs traktoria ennemmin kuin yrittää traktorilla perille saakka.

Osa kannoista ja tukeista saa jäädä metsään lisäämään sekä maiseman että luonnon monimuotoisuutta. Risukasat viedään pois, yksittäiset maakosketuksissa olevat oksat saavat jäädä, jos ne eivät häiritse poluilla liikkumista. Yleisilmeen tulee olla siisti.

Oksia ja risuja voidaan myös hakettaa paikanpäällä ja käyttää polkuverkoston vahvistamiseen (ks. kohta Polut).

Poivietävästä puuaineksesta huolehtii metsuri, jollei muuta sovita. Koska poistettavat puut ovat jatkossa pääosin huonokuntoisia puita ja määrät ovat pieniä, ne on mahdollista myydä korkeintaan energiapuuna joko hakkeeksi tai polttopuuksi. Osa puusta käytetään alueella polttopuuna.

Hienot kelopuut jätetään. Jos kaatuminen on uhkana, voidaan se tehdä hallitusti ja jättää puu maakeloksi.

Rantapuustolle selkeän leimansa antaa tervaleppä, jota esiintyy lähes koko rantaviivan pituudella. Tervalepät yhdessä muiden puiden kanssa luovat tuulensuojaa ja niitä on syytä jättää ainakin osittain. Järvelle päin kallistuneet puut eivät ole turvallisuuden kannalta uhkaavia, ja niistä jätetään osa maisemallisten arvojen vuoksi, vaikka kunto olisi heikentynyt. Jos puita kasvaa samasta kasvupisteestä, ja toinen haara on elinvoimainen toisen ollessa huonokuntoinen, voidaan huonokuntoinen haara kaataa korkeaan kantoon, jotta lahon leviäminen olisi hitaampaa kuin matalaan kantoon kaadettaessa. Nuoria tervaleppiä suositaan.

Sähkölinjoja häiritsevät puut ja pensaat poistetaan. Jos kyseessä on elinvoimainen maisemallisesti merkittävä yksilö, voidaan poistaa vain yksittäisiä oksia.

Kannot (ja juurakot mahdollisuuksien mukaan) poistetaan aktiiviselta käyttöalueelta esimerkiksi kantojyrsimellä. Jyrsinnästä aiheutuvat jäljet siistitään. Maisemaa pilaavat kannot poistetaan myös metsäisemmiltä alueilta. Jätettävien kantojen maatumista nopeutetaan sahaamalla kantoon ristikkokuvio.

Uusien puiden istutus

Jos uusia puita istutetaan, valitaan valmiiksi kookkaita yksilöitä. Niille kunnostetaan kasvualusta ja ensimmäisten vuosien tuennasta ja kastelusta huolehditaan. Tyvi pidetään puhtaana heinästä ja muusta rikkaruohosta. Tarvittaessa huolehditaan rakennelikkauksista ja talvisuojauksesta.

Uusia puita istutettaessa tulee suosia seuraavia lajeja:

Alnus glutinosa - tervaleppä

Corylus avellana – pähkinäpensas, sekä pensaana että runkojohteisena

Quercus robur - tammi

Tilia cordata – metsälehmus

Tilia x vulgaris - puistolehmus

Ulmus glabra - jalava

Juniperus communis - kotikataja

Pinus sylvestris - metsämänty

Vesakon raivaus

Vesakolla tarkoitetaan siemenistä tai juurivesoista kasvaneita taimia, nuorien puiden muodostamia kasvustoja. Niemellä yleisimpiä puulajeja vesakoissa ovat pihlaja, koivu ja kuusi. Myös poppelia ja vaahteraa on paikoitellen paljon.

Alikasvosta jätetään ryppäinä tuulen suojaksi ja lintujen käyttöön. Sitä harvennetaan puiden alkaessa olla haitaksi toisilleen. Taimikkokohtia harvennetaan, jotta kehityskelpoiset yksilöt eivät ala karsiintua valon

puutteen myötä. Suosittavia puulajeja ovat mänty, tammi, metsälehmus ja näiden puuttuessa kuusi. Pähkinäpensaita ja katajia suositaan.

Vesakko poistetaan raivaussahalla mahdollisimman läheltä maanpintaa. Yksittäiset pienet yksilöt voidaan poistaa juurineen repimällä, vaurioittamatta juuristoalueen muuta kasvillisuutta. Jäte kerätään pois.

Haapa ja leppä kaulataan ja kaadetaan vasta kuivumisen jälkeen.

Vesakko raivataan kertaalleen ensimmäisenä kahtena vuotena, sen jälkeen tarpeen mukaan. Isojen puiden poistosta aiheutuvasta valoisuuden lisääntymisestä johtuva mahdollinen kasvun lisääntyminen tulee huomioida. Polkujen alueella kulkua häiritsevät taimet poistetaan vuosittain.

Vesakkojen raivausta vältetään lintujen pesimäaikana eli 1.4. – 15.7. välillä.

Nurmialueet, niityt sekä vesikasvillisuus

Nurmialueiden hoito

Nurmipinnat ovat alueella huonossa kunnossa. Suositeltavaa olisi uusia kaikki nurmialueet.

Nykyisen nurmikon hoito

Nurmikon sammaloituminen viittaa maaperän tiivistymiseen sekä ravinneköyhyyteen.

Nurmipinnat kalkitaan keväällä ennen viimeisten lumien sulamista.

Ennen muita toimenpiteitä nurmipinnan tulee kuivahtaa. Keväällä nurmipinnat haravoidaan. Ilmastus suoritetaan kolmen - neljän vuoden välein. Nurmeen tehdään reikiä esimerkiksi talikoilla, jonka jälkeen alueelle levitetään hiekkaa, raekoko 0,5-1,5 mm. Reiät ja hiekka ilmavoittavat kasvualustaa. Vettä keräävät painanteet täytetään hiekan sekaisella puutarhamullalla ja tarvittaessa kylvetään uudelleen. Nurmet lannoitetaan kasvun alettua.

Kasvukaudella nurmipinnat leikataan tarvittaessa siten, että nurmi pysyy noin 4-5 cm mittaisena.

Syyslannoite levitetään elokuussa. Lehdet haravoidaan ennen pakkasten tuloa.

Niittyjen hoito

Niittykasvillisuutta kehitetään vähentämällä muita kasveja. Maisema-/käyttöniittyalueet niitetään kaksi kertaa kasvukaudessa. Ensimmäinen niitto tehdään ennen juhannusta ja toinen elo-syyskuussa.

Ensimmäisinä viitenä vuotena niittojäte kerätään pois alueelta heti. Viiden vuoden jälkeen niittojäte jätetään kuivumaan alueelle, jotta siemenet ehtivät varista alueelle. Mikäli alueella on kasveja, joiden ei toivota lisääntyvän, näiltä osin jäte voidaan kerätä pois heti niiton jälkeen.

Vesiniitto

Ranta- ja vesikasvit niitetään pinnan alta laiturien ja venepaikkojen läheisyydestä. Niitto suoritetaan kerran kesässä heinä-elokuussa tai tarpeen mukaan. Niittojäte tulee kerätä ja kuljettaa pois ranta-alueelta niiton yhteydessä.

Tiet ja polut

Vanha kartta ja valokuvat antavat viitteitä, että Wegeliuksen aikaan niemen ympäri on kulkenut poluista ja teistä koostunut reitti. Alueella olemassa olevia polkuja hyväksi käyttäen luodaan jälleen mahdollisuus kulkea koko alueen ympäri. Poluista ja teistä muodostuu yhtenäinen kulku, joka sisältää vaihtoehtoja sekä reitin että levähdyspaikkojen suhteen.

Ajotiet

Ajotiet ovat paikoin huonossa kunnossa. Rakennekerrokset ovat vaurioituneet.

Talven jäljiltä tiet lanataan ja reiät paikataan. Kulutuskerrosta lisätään tarvittaessa siten, ettei kulutuskerros ennen seuraavaa lisäystä pääse kulumaan kokonaan pois.

Syksyllä huolehditaan pinnantasaisuudesta lanaamalla ennen maan routaantumista. Kun maa on routaantunut, reiät paikataan.

Talvella huolehditaan aurauksesta ja liukkaudenestosta. Hiekoitus tulee suorittaa kulutuskerroksen värisellä kiviaineksella.

Polut

Osa olemassa olevista poluista on kärsinyt kulutuksesta. Eroosio on uhka kulkijoiden turvallisuudelle ja läheisille puille, joiden juuristo altistuu kulutukselle. Polut katetaan tarvittavilta osin, kuitenkin aina niin pitkältä matkalta, että muodostuu visuaalisesti miellyttäviä kokonaisuuksia.

Polkujen vierustat raivataan häiritsevästä kasvillisuudesta vaihtelevasti puolen metrin ja metrin etäisyydeltä. Suuremmista säilytettävistä puista voidaan poistaa tarvittaessa alaoksia kulun selkeyttämiseksi.

Paikoittain polut ovat melko jyrkkiä. Kulkua voidaan helpottaa portaiden avulla. Jos portaot toteutetaan, niiden kunnosta tulee huolehtia. Pitkospuille on mahdollisesti tarvetta suojelualueen puskurivyöhykkeellä, niemen lounaisosassa. Muualla kulku ohjataan korkeampia ja kuivempia reittejä pitkin.

Polkujen tulee sopia maisemaan, tämä huomioidaan kulutuskerroksen materiaalissa. Eri katemateriaalien vaihtelu tuo vaihtelua myös käyttäjän kokemuksille. Mahdollisuuksien mukaan polkuja jätetään myös kattamatta. Näiltä osin tilannetta tarkkaillaan eroosion varalta. Jos polun kohta alkaa kulua liikaa, tulee lisätä kulutuskerrosta.

Suojaavaa pintaa kaipaavia kohtia:

Villalta saunalle

Niemen kärjen rakennukselta rantaan (jyrkkä)

Suiston mökiltä rantaan (jyrkkä)

Suojelualue

Pinnoitevaihtoehdot

Hake/puunkuorikate

kerrospaksuusminimi 40 mm

Hake+murske, jossa 40 % haketta ja 60 % 0-32 raekoon soramursketta

kerrospaksuusminimi 40 mm

Talvikunnossapito suoritetaan käsityökaluin ja liukkaudenestosta huolehditaan tarvittaessa.

Aluekohtaiset hoitosuunnitelmat

Niemellä pyritään hoitotoimenpitein tuomaan esiin maisema-arvoja ja aluekohtaisia erityispiirteitä, kuten puuyksilöitä, keloja ja hienoja kalliikohtia. Tavoitteena on luoda monipuolinen ja viihtyisä kokonaisuus.

1 Villa Vikan

Alueesta kartta - kesken

Alueen nykytila

Alue on yleisilmeeltään hoitamaton ja kasvillisuus villiintynyttä. Osa puustosta on yli-ikäistä tai huonokuntoista (katkenneita oksia, monilatvaisuutta), mutta elinvoimaisia jalopuitakin löytyy. Nurmipinnat ovat heikkokuntoisia, pahasti sammaloituneita. Sisääntulotien rakennekerrokset puutteelliset, aiheuttaa sateella lammikoitumista ja liettymistä. Ranta on lähes kokonaan virkistyskäyttöön soveltumatonta kosteaa suurruohoniittyä. Alueella on havaittavissa viitteitä koristekasvillisuudesta. Näkymä rakennukselta lahdelle on osittain sulkeutunut.

Alueen tavoitetila

Avoin ja puistomainen, hoidettu yleisilme. Alueelle saavuttaessa näkymä aukeaa lahdelle virkistyskäyttöön soveltuvan alueen yli.

Huvila ja sen lähiympäristö on koko Vikanin alueen keskeisintä aluetta ja sen hoitoon ja ylläpitoon kiinnitetään erityistä tarkkuutta.

Toimenpiteet

Villan välittömään läheisyyteen jätetään vain elinvoimaiset puut, jotka eivät uhkaa rakennusta. Villan ja rannan väliseltä näkymäsektorilla säästetään toinen suurista tammista sekä rannan terveleppä. Muulle rantaviivalle jätetään muutamia koivuja, muut puut poistetaan.

Tien reunan suuret lehmukset säilytetään ja niille suoritetaan tarvittavat hoitoleikkaukset.

Maatukki poistetaan (pilkotaan ja kuljetetaan pois).

Aluskasvillisuus, vesakko

Villan läheisyydessä säilytetään hernepensaat, joita hoitoleikataan poistamalla muutama vanhin verso vuosittain. Mikäli uusiutumista ei tapahdu, korvataan pensaat uusilla.

Tien rannanpuoleista osaa hoidetaan avoimena alueena ja sitä kehitetään maisema-/käyttöniityn suuntaan. Korkeampaan niittyheinään ajetaan ruohonleikkurin levyinen, mutkittileva polku sekä noin 10 m² oleskelualue. Nämä alueet pidetään matalana viikoittain tapahtuvalla leikkauksella.

Rajan tuntumassa kasvava pihasyreeniaidanne uusitaan. Alueelta poistetaan kaikki pensaskasvillisuus juurineen. Kasvualusta kunnostetaan, paikalle tuodaan uutta, kalkkipitoista kasvualustaa noin 60 cm syvyydeltä. Istutuksessa käytetään jumbotaimia, istutustiheys 1 kpl metrille. Lajina Syringa vulgaris – pihasyreeni, violetti.

Muu pensaskasvillisuus poistetaan rantakaistaleelta juurineen, jos mahdollista. Muussa tapauksessa kantotapit käsitellään glyfosaatilla vesomisen estämiseksi. Jatkossa vesakko raivataan tarvittaessa.

Nurmipinnat

Nurmipinnat yleisohjeen mukaan.

Alueen nurmipintojen uusimista suositellaan.

Tiet

Sisääntulotie kunnostetaan. Rakennekerrokset paikataan ja tien kaadot korjataan kaatamaan rannan suuntaan.

Jatkossa tien kunnosta huolehditaan vuosittaisella ylläpidolla.

2 Niemen metsä

Alueen nykytila

Tien pohjoispuoli on kuusi ja mäntyvaltaista harvennettua metsää. Rantaviiva on risuista, pääosin pensasmaista tervaleppää ja näkymiä ei juuri ole. Tien eteläosan lehtolaikulla kasvaa paljon nuorta kuusta. Koko alueella on joitain tuulenskaadoista jääneitä risukasoja ja kantoja. Lahopuuta on vähän ja eteläosassa on konkelopuita. Niemen kapeimmassa kohdassa tien vieressä on pieni varastorakennus, jonka läheisyydessä on jonkin verran turhaa tavaraa.

Alueen tavoitetila

Koko alueella on siisti metsäinen yleisilme. Pohjoisosassa on valoisaa havumetsää, jossa on virkistävää vaeltaa polkuja pitkin. Levähdyspaikoilla voi rauhoittua katsellen maisemia näkymäkohdissa. Tien eteläpuolella havumetsän alue on valoisaa, pienet aluskasvuston muodostamat ryppäät luovat polulla kulkijalle näkymäesteitä ja siten vaihtelua maisemaan. Lahopuuta on koko alueella satunnaisina maatukkeina.

Toimenpiteet

Alueen puustoa nuorennetaan poistaen huonokuntoisia ja yli-ikäisiä puita. Selkeitä latvuston aukkoja vältetään. Pohjoisosassa suositetaan mäntyä. Länsiosassa puusto saa olla hieman tiiviimpää, puuston maltillista nuorentamista. Elinvoimaisia mäntyjä ja jaloja lehtipuita suositetaan.

Vanhat risukasat poistetaan. Konkelossa olevat rungot tiputetaan alas.

Alueen pohjoisrantaan raivataan kaksi tai kolme näkymäkohtaa. Polun reitti siistitään läheisestä vesakosta ja huonokuntoisista puista.

Eteläosan kosteaa lehtoaluetta ylläpidetään ja kehitetään luonnollisen oloisena lehtomaisena metsänä. Erityisen huonokuntoiset lehtipuut kaadetaan. Rungot voidaan jättää lahopuiksi. Vesakkoa poistetaan, jalopuita voidaan jättää seuraavaksi sukupolveksi. Kuuset kaadetaan ja viedään pois alueelta, jotta niiden happamoittava vaikutus jäisi mahdollisimman pieneksi.

Tien vieressä olevan vajan ympäristä pidetään siistinä. Ulkopuolella ei säilytetä mitään tavaraa.

3 Asuinrakennus Kärki(asemapiirustus 3b)

Alueen nykytila

Alueen itäosassa on paljon yli-ikäistä tai huonokuntoista kuusta. Rakennuksen läheisyydessä ja rannassa yleisilme on hoitamaton. Ei kunnollisia kulkureittejä.

Alueen tavoitetila

Viihtyisä luonnollisen tuntuinen metsäinen tunnelma. Mahdollisuus nauttia ympärille avautuvista kansallisromanttisista maisemista. Eteläosan rantakallio säilyy avoimena ja hyväkuntoisena. Siisti yleisilme ja viihtyisä uimaranta.

Toimenpiteet

Yli-ikäisiä ja huonokuntoisia kuusia kaadetaan näkymän avaamiseksi rakennukselta kaakkoon, niemen kärjen suuntaan. Näkymä pidetään melko avoimena koko matkalta. Parhaita nuoria puita jätetään.

Rannan kaksihaarainen mänty säästetään ja sitä häiritsevät puut poistetaan. Tervaleppää ja rannan pensaita jätetään harkitusti, maisemaa avataan.

Kallioalue säilytetään avoimena ja mahdollisimman luonnontilaisena. Pensaat ja lehtipuut poistetaan avokallion alueelta ja sen välittömästä läheisyydestä, myös rannasta. Elinvoimaiset katajat säilytetään. Kulkua ei ohjata eroosioherkälle kallioalueelle.

Polku rantaan kunnostetaan. Portaat helpottaisivat kulkua. Ranta- ja vesikasvillisuus niitetään yleisohjeen mukaan.

Parkkialueen reunat siistitään vesakosta. Parkkipaikalta rakennuksen itäpäädyn kautta terassille kunnostetaan kivituhkapolku.

4 Asuinrakennus Kalastusmökki (asemapiirustus 7b)

Alueen nykytila

Alue on yleisilmeeltään hoidettu. Rantaan loivasti viettävä, niittymäinen kapea kaista on suhteellisen avointa. Vanha kyökkimaa on rikkaruohottunut pahoin; pääosin saniaisia, ohdaketta, nokkosta ja muuta joutomaan kasvillisuutta. Talousrakennuksen läheisyydessä on pieni perunaviljely. Rantakaistale on leikattua nurmea, samoin leveämpi kulku rannasta aina ajotielle saakka. Alueen pohjoisosaa hallitsee suurikokoinen tammi, jonka latvuksen alla kasvaa runsaasti pieniä tammia. Rannassa kasvaa muutama suurikokoinen vaahtera. Metsän rajassa tieltä rannan suuntaan kulkee oja. Aikanaan peltona toiminut kaistale kasvaa harvahkoa, nuorta lehtipuustoa.

Alueen tavoitetila

Alue pidetään hoidettuna ja avoimena. Puustoa säilytetään ojitetun pellon alueella. Puiden välistä pilkottava näkymä Villa Vikanin ja rannan välillä. Rantaviivan tuntumassa säilytetään muutamia hyväkuntoisia puita. Rakennuksen pihapiiriin muodostuu hoidettu nurmialue. Hyötyviljelmät poistetaan.

Toimenpiteet

Pohjoisosan risteuksen iso tammi säilytetään. Tammen alle jätetään muutama hyvärakenteinen tammen taimi. Taimien kasvua ja tilantarvetta tarkkaillaan jatkossa. Ojitetun pellon puustoa harvennetaan siinä määrin, että säilytettävillä puilla jää hyvin kasvutilaa. Rannan isot vaahterat poistetaan, samoin nuoret puut peltotöyräältä.

Rantaviivassa säilytetään muutamia elinvoimaisia puita. Puiden oksakorkeus nostetaan noin kahteen metriin (eli oksat sen alapuolelta poistetaan) järvinäkymän avaamiseksi.

Kyökkimaa niitetään yleisohjeen mukaan. Säästettävien puiden alustat niitetään kerran kasvukaudessa ja niittojäte kerätään pois.

Kulkuväylät ja pihapiirin nurmi ajetaan kasvukaudella kerran viikossa tai tarpeen mukaan, siten että kasvusto on siisti ja miellyttävä kulkea.

Ranta- ja vesikasvillisuus niitetään yleisohjeen mukaan.

Nurmialueet pidetään puhtaana pudonneista lehdistä. Muulta alueelta lehdet haravoidaan tarvittaessa.

5 Rantasauna

Alueen nykytila

Puusto valtaosin mäntyä. Alikasvosta paikoittain tiheästi, melko paljon nuorta kuusikkoa. Rannan tuntumassa nuoria lehtipuita ja -pensaita. Rakenteet hoitamattoman oloisia.

Alueen tavoitetila

Viihtyisä ja siisti metsäinen alue. Turvalliset ja toimivat oleskelualueet. Hyväkuntoiset polut. Kerroksellista kasvustoa.

Toimenpiteet

Huonokuntoisen puuston poistoa ja eri-ikäisen kasvuston ylläpito. Saunarakennusta uhkaavat yksilöt kaadetaan. Rannasta laiturin vierestä poistetaan huonokuntoiset puut. Vesakkoa harvennetaan, joitain ryppäitä jätetään tuulensuojaksi ja uuden puusukupolven takaamiseksi. Näkymä grillipaikalta järvelle avataan, suuret elinvoimaiset männyt kuitenkin säilytetään.

Liuskekiviportaatt kunnostetaan. Talvikäytön helpottamiseksi kaiteen lisääminen suositeltavaa.

Läntisen yläreunan grillipaikka kunnostetaan. Olemassa oleva kivillä tuettu alue saa jäädä. Pintamateriaali uusitaan kivituhkalla ja kalustus uusitaan.

6 Kangasmetsä

Alueen nykytila

Puusto valtaosin mäntyä ja kuusta. Paikoin vesakkoa, paljon kuusikkoa.

Alueen tavoitetila

Viihtyisä ja siisti metsäinen alue. Hyväkuntoiset polut. Vaihtelevan ikäistä puustoa.

Toimenpiteet

Puustoa uudistetaan maltillisesti. Polkujen raivaus ja kunnostus kohentaa yleisilmettä selkeästi. Kerroksellisuutta säilytetään mielenkiintoisen maiseman ja tuulensuojan vuoksi. Elinvoimaiset pähkinäpensaat säilytetään, tammia ja metsälehmäksi suositaan.

Itäkulman lehtolaikkua ylläpidetään mahdollisemman luonnontilaisena ja lehtomaisena. Vesakko poistetaan.

Näkymä Villa Vikanilta 4.alueen kautta järvelle säilytetään nostamalla oksakorkeus näkymäakseliilta kahteen metriin ja pitämällä pensaskerros riittävän matalana.

Maakellarin rakenteet pidetään puista vapaana, eli sen päällä ja siinä kiinni kasvavat puut ja pensaat poistetaan. Jos maakellarille osoitetaan käyttöä, sinne johtavaa polkua hoidetaan muun katepintaisen polkuverkoston tapaan.

7 Asuinrakennus Suistolla (asemapiirustus 3a)

Alueen nykytila

Pohjoisosassa on paljon vesakkoa ja epäsiistiä pensaikkaa. Kulku rantaan on paikoin epäselvä ja huonokuntoinen. Huonokuntoisia ja yli-ikäisiä lehtipuita ja kuusia.

Alueen tavoitetila

Viihtyisä ja siisti metsäinen alue. Turvalliset oleskelualueet. Hyväkuntoiset polut. Näkymä asuinrakennukselta järvelle.

Toimenpiteet

Pohjoisreunan kuuset poistetaan kaikki kerralla tuulenskaatojen välttämiseksi. Tilalle annetaan kasvaa muutama kuusi ja lehtipuita. Poistettavien kuusien ja tien välinen pensaikko jätetään tuulensuojaksi ja näkösuojaksi, kunnes uutta kasvustoa on tullut. Ajojien pohjoisreunalle voidaan istuttaa lehtipuuvivistö kun suojapensaikko poistetaan.

Elinvoimaiset männyt säästetään, puiden nuorennus aloitetaan kuusista.

Rannassa laiturin ja kallion väliin jäävä alue siivotaan roskasta ja vesakosta. Paikalle suositellaan yksinkertaisen oleskelualueen rakentamista.

Laituri siirretään noin kolme metriä länteen, jolloin sen käyttö helpottuu ja olemassa olevat puut voidaan säästää toistaiseksi. Uuden alueen ympäriltä raivataan pois vesakko ja olemassa olevat pensaikat, samalla avaten rannan näkymää.

Elinvoimaiset pähkinäpensaikat säilytetään, siltä osin kun ne eivät häiritse poluilla liikkumista tai keskeistä näkymää rakennukselta rantaan.

8 Suojelualueen puskurivyöhyke

Alueen nykytila

Yli-ikäistä puustoa ja nuorta vesakkoa. Tuulenskaatojen kantoja, vähän lahoppuitukkeja. Virkistyskäyttöön soveltumaton.

Alueen tavoitetila

Luonnontilaisen kaltainen vyöhyke, joka suojaa purolehtoa. Virkistyskäyttöön soveltuva polku, joka kulkee osin suojelualueen puolella. Visuaalisesti miellyttävä metsäinen yleisilme.

Toimenpiteet

Alueella ei tehdä suuria muutoksia, jotka aiheuttaisivat äkillisiä muutoksia puskurivyöhykkeen tai suojelualueen pienilmastossa. Huomioidaan aina toimenpiteiden vaikutus suojelualueen pienilmastoon ja olosuhteisiin. Tavoitteena on kehittää aluetta lehtomaisena sekametsänä. Kuusia nuorennetaan maltillisesti kaatamalla huonokuntoisimpia pois. Kaadot tehdään niin, että suuria avoimia laikkuja ei synny kerralla. Lähempänä rantaa kasvusto saa olla monikerroksellista ja tiiviimpää. Jos alueen eteläosaan tehdään jatkoa polulle, raivataan polun varrelta häiritsevät oksat ja muu kasvillisuus pois ½-1 metrin leveydeltä. Alue on ajoittain upottavaa ja märkää, pitkospuut voivat olla tarpeen.

Rinteeseen jätetään pensaskerroksen kasvillisuutta ryppäinä suojaamaan suojelualueen pienilmastoa.

9 Suojelualue

Alueen nykytila

Luonnontilainen purolehto. Puroon on kaatunut useita pienehköjä puita. Rannat ovat osin vesieroosion syövyttämiä. Rannan myötäisesti kulkee peurojen käyttämä polku, joka on sateiden jälkeen virkistyskäyttöön kelvoton. Vastaranta on risuinen ja pusikoitunut.

Alueen tavoitetila

Luonnontilaisen kaltainen purolehto, jossa virkistyskäyttöön soveltuva polku. Suojeltujen ja uhanalaisten sammalien kasvuolosuhteiden säilyminen. Alueen monimuotoisuuden kannalta puronuoma on tulevaisuudessakin merkittävä alue.

Toimenpiteet

Alueella tapahtuvat toimenpiteet edellyttävät ELY-keskuksen hyväksynnän.

Alueella ei tehdä suuria muutoksia, jotka aiheuttaisivat äkillisiä muutoksia pienilmastossa. Huonokuntoista puustoa poistetaan hallitusti ja erityistä harkintaa noudattaen. Puuston nuorennuksessa keskitytään aluksi erityisesti kuusiin.

Puron välittömässä läheisyydessä olevat tervalepät ja raidat säästetään, vaikka ne olisivat huonokuntoisia. Vesirajassa kasvavaa kasvustoa ei tule poistaa kuin erikoistapauksissa. Ranta on erittäin eroosioherkkää.

Uhanalinen hiuskoukkusammal (*Dichelyma capillaceum*) kasvaa purojen rannoilla vesirajassa. Se kasvaa puiden ja pensaiden tyvillä, juurakoissa, veteen kaatuneilla rungoilla ja oksilla sekä kivipinnoilla. Tyypillisiä kasvualustoja ovat tervalepän ja raidan lisäksi myös muut pajulajit, harmaaleppä ja koivu.

Kalliopunossammal (*Porella cordaeana*) kasvaa varjoisissa lehtomaisissa purovarsissa. Sitä tavataan purovarsien puunjuurilla, runkotyvillä ja kivillä.

Ahdinsammal (*Platyhypnidium riparioides*) kasvaa puroissa veden alla tai vesirajassa yleensä emäksisiin kiviin tai puunjuuriin kiinnittyneenä.

Kaikki yllä mainitut sammalet ovat pienissä esiintymissä alttiita vähäisillekin ympäristönmuutoksille.

Alueen kulun ohjaamiseksi kunnostetaan polku. Polun kohdalle osuvia tukkeja ei poisteta alueelta. Ne voidaan kääntää polun suuntaisesti ohjaamaan kulkua, tai niistä voidaan poistaa hieman polkua leveämpi pala polun kohdalta kulun mahdollistamiseksi. Polun alkupisteet merkitään.

Vanhan sillan jäänteet poistetaan. Pienelle saarekkeelle on mahdollista rakentaa kevytrakenteinen mukavan oleskelun mahdollistava rakenne/pergola/huvimaja. Jos tähän päädytään, tulee huomioida pienen saaren eroosioherkkyys ja se, että saareke jää toisinaan osittain veden alle. Jos rakenne toteutetaan, rakennetaan myös uusi silta.

Kohteen seuranta ja hoitosuunnitelman tarkastus

Kohteen hoitotyöt suositellaan kirjattavan ylös ja havainnoitavan alueen kehitystä esim. valokuvoin yhdestä kahteen kertaan vuodessa.

Hoitosuunnitelma on laadittu vuosille 2013-2024. Jos alueelle tehdään uusia istutusalueita tai niiden luonnetta muutoin selkeästi muutetaan, tulee hoitosuunnitelmaa tarkistaa ja mahdollisesti laatia siltä osin uudestaan. Hoitosuunnitelman tarkistus ja ajantasaistus tulee tehdä aina, jos alueella tehdään selkeitä nykytilanteesta poikkeavia muutoksia tai noin 10 vuoden välein.

10.3.2014

ASIA

Erityisesti suojeltavan lajin esiintymispaikan hoitosuunnitelman hyväksyminen

KOHDE

Kvarträskån hiuskoukkusammal (ERA201404), Raasepori

RAJAUSPÄÄTÖS

Raaseporin Persbölessä Kvarträskån varrella sijaitseva hiuskoukkusammalen (*Dichelyma capillaceum*) esiintymispaikka 5,4 ha on rajattu Uudenmaan ympäristökeskuksen (nyk. Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus) päätöksellä 8.6.2004 / LUO 505, Dnro UUS-2004-L-144-254.

Luonnonsuojelulain 47 §:n nojalla esiintymispaikan hävittäminen ja heikentäminen on kielletty.

Erityisesti suojeltavan lajin esiintymispaikkaa voidaan hoitaa maanomistajan suostumuksella Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen (ELY-keskus) hyväksymän suunnitelman mukaisesti.

HOITOSUUNNITELMA

Tuuli Viista / Puutarha Tahvoset Oy on 18.12.2013 esittänyt Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle hyväksyttäväksi Kvarträskån hiuskoukkusammalen esiintymispaikan hoitosuunnitelman kiinteistön Wikan RN:o 2:1 alueelle.

Hoitosuunnitelman tavoitteeksi on todettu purouoman säilyttäminen luonnontilaisena sekä suojeltujen ja uhanalaisten sammallajien kasvuolosuhteiden säilyttäminen ja parantaminen.

Tarkoituksena on myös kehittää virkistyskäyttöä tilan alueella kunnostamalla vanha polku. Polun kunnostamisella pyritään keskittämään kasvillisuutta kuluttava toiminta pienemmälle alueelle. Vanhaa linjausta muutetaan siten, että polku kulkee vähintään metrin etäisyydellä purouoman rannasta. Polku vahvistetaan 50 mm lehtipuuhakkeella maksimissaan 0,5 metrin levyiseksi. Polun kohdalle osuvat kaatuneet puut on tarkoitus kääntää sivuun tai rungosta sahataan pois pala kulun mahdollistamiseksi.

Suunnitelman mukaan lähiympäristön tai käyttäjien turvallisuutta uhkaavia puita voitaisiin poistaa tarpeen mukaan, kuitenkin enintään kolme puuta vuodessa. Tarvittaessa tilalle istutetaan uusia puita.

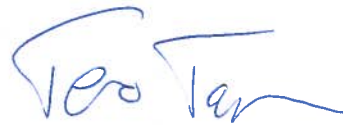
HYVÄKSYMINEN

Uudenmaan ELY-keskus hyväksyy oheisen hoitosuunnitelman seuraavien ehtojen:

- polun kunnostus on toteutettava siten, että puustoa ei ole tarpeen kaataa tai muutoinkaan poistaa alueelta;
- polun linjaukselta voidaan siirtää maapuita sivuun tai tehdä kaatuneen puun runkoon aukko kulun mahdollistamiseksi;
- turvallisuuden kannalta uhkaksi katsotut puut tulee katselmoida erikseen ja hyväksyttää kaataminen ELY-keskuksella;
- toimenpiteet edellyttävät maanomistajan suostumusta.

ELY-keskus katsoo, että lupaehtojen mukaisesti toimien polun kunnostaminen ei hävitä tai heikennä hiuskoukkusammalen esiintymispaikkaa.

Yksikön päällikkö

Tero Taponen

Ylitarkastaja

Ilpo Huolman

JAKELU

Tuuli Viista / Puutarha Tahvoset Oy

LIITE

Hoitosuunnitelma

LIITE 5
Suojelun alueen hoitosuunnitelma

UUDELY/199/07.01/2014

Hoitosuunnitelma käsittelee luonnonsuojelulain 47§:ssä tarkoitetun erityisesti suojeltavan lajin, hiuskoukkusammalen (*Dichelyma capillaceum*) esiintymispaikkaa Kvarnträskåssa Persbölen kylässä, kiinteistön Wikan 2:1 alueella. Alue on suojeltu Uudenmaan ympäristökeskuksen päätöksellä ERA201404 (Kvarnträskån hiuskoukkusammalenesiintymä), erityisesti suojeltavan lajin esiintymispaikka. Suojelupäätös on vuodelta 2004.

Erittäin uhanalainen, rauhoitettu hiuskoukkusammal kuuluu EU:n tärkeinä pitämiin lajeihin (luontodirektiivin liite II).

Suojelun alueella esiintyy myös:

erityisesti suojeltava, vaarantunut kalliopunossammal (*Porella cordaeana*), puron varsi silmälläpidettävä pikkusiipisammal (*Fissidens bryoides*), puron ranta silmälläpidettävä ahdinsammal (*Rhynchostegium riparioides*), puron kivet ja kalliot silmälläpidettävä koskisiipisammal (*Fissidens pusillus*), purokivet vaarantunut lepikkolaakasammal (*Plagiothecium latebricola*), puron alajuoksun jalopuustoinen lehto

Alueen nykytila

Luonnontilainen, melko stabiilissa tilassa oleva purolehto. Puroon on kaatunut useita pienehköjä puita. Rannat ovat osin vesieroosion syövyttämiä. Vanha polku on osin umpeenkasvanut. Rannan myötäisesti kulkee peurojen käyttämä polku, joka on erityisesti sateiden jälkeen virkistyskäyttöön soveltumaton.

Alueen tavoitetila

Luonnontilainen purouoma. Puron varressa virkistyskäyttöön soveltuva polku. Suojeltujen ja uhanalaisten sammalien kasvuolosuhteiden säilyttäminen ja parantaminen. Alueen monimuotoisuuden säilyttäminen ja parantaminen.

Toimenpiteet

Alueella ei tehdä suuria muutoksia, jotka aiheuttaisivat äkillisiä muutoksia silmälläpidettävien, vaarantuneiden, erityisesti suojeltavien tai rauhoitettujen sammalien elinympäristössä.

Alueella tehtävät toimenpiteet tähtäävät erityisesti hiuskoukkusammalen elinympäristön parantamiseen ja arvokkaiden luontotyyppien säilymiseen sekä ekosysteemien toimivuuteen pitkällä aikavälillä.

Suojelun alueella on vanha polun pohja sekä eläinten kuluttamia polku-uria.

Vanha polku kunnostetaan, jotta kuluttava toiminta suojelun alueella pystytään keskittämään pienemmälle alueelle. Vanha polku kulkee joillakin paikoilla aivan puron rantatöyräällä. Puron jyrkät äyräät ja tulvavyöhyke ovat hiuskoukkusammalen säilymisen kannalta tärkeitä. Kunnostusta tehdessä polku linjataan uudelleen siten, että se kulkee lähimmillään yhden metrin päässä purouoman reunasta. Kaikki kasvillisuus polun ja purouoman välillä säästetään. Polun ympäristö niitetään siten, että polun leveys on leveimmillään yhden metrin. Polku vahvistetaan 50 mm paksulla lehtipuuhakkeella maksimissaan 0,5 metrin levyiseksi. Polun kohdalle osuvia tukkeja ei poisteta alueelta. Ne voidaan kääntää polun suuntaisesti ohjaamaan kulkua tai niistä voidaan poistaa hieman polkua leveämpi pala polun kohdalta kulun mahdollistamiseksi. Polun alkupisteet merkitään. Ei talvikunnossapitoa.

Jos suojelualueella olevat puut uhkaavat lähiympäristön tai käyttäjien turvallisuutta, puita voidaan poistaa. Puut tulee poistaa yksittäin, maksimissaan kolme puuta vuodessa. Jos poistettavalle puulle ei ole luontaisesti kasvamassa korvaajaa ja alueelle syntyy selkeä aukko varjostukseen, tulee tilalle istuttaa puu puuston jatkumon turvaamiseksi. Istutettavien taimien tulee olla tarpeeksi pieniä, jotta istutustyöt aiheuttavat mahdollisimman vähän maaperän vahingoittumista. Maaperä saa vahingoittua maksimissaan 40x40 cm alalta. Kasvualustan parannustöitä ei tehdä.

Istutuksissa tulee käyttää seuraavia lajeja:

ensisijaiset lajit

Alnus glutinosa – tervaleppä

Salix caprea – raita

toissijaiset lajit

Alnus incana - harmaaleppä

Betula pendula - rauduskoivu

Betula pubescens - hieskoivu

Saarekkeeseen johtava silta jätetään sijoilleen.

Lähteet

Hiuskoukkusammal. Lajien ja luontotyyppien esittely. Ympäristö.fi. www-lähde. Viitattu 16.12.2013.

<http://www.ymparisto.fi/download/noname/%7B2C7426D6-48A2-42AA-8015-4B5678985C97%7D/38033>

Uudenmaan ympäristökeskus. Suojelupäätös ERA201404 (Kvarnträskån hiuskoukkusammalensiintymä). 18.2.2004.

Vuorinen, E ja Pennanen, J. Villa Vikan – luontoselvitys 2013. Silvestris luontoselvitys Oy. 2013.

Vuorinen, E. Suullinen tiedonanto (puhelinkeskustelu). 18.12.2013.

Ympäristöministeriö. 2009. Ympäristöopas 2009: Suomen uhanalaiset sammalet. Teos päivitetty syyskuussa 2013.

VIKAN
maisemanhoitorajat